

ALNSJØFELTETS BERGARTER.

Først i juni gikk turen fra Ås gjennom Oslo til Alnsjøfeltet, som har vulkanske bergarter fra permtida. Sola skinte, men det var et slør over himmelen som varslet torden.

Vi var flere med enn på den forrige turen. Følgegeologene arrangerte i år. Hele familier var med. For det meste holdt vi oss på veien. Ved parkeringsplassen skulle det være reiplava, men den fant vi ikke. Vi gikk til ei lita gruve og klatret litt inne i skogen. Gruva lå i området med porfyrisk basalt, som enkelte steder gikk over i rombeporfy. Denne basalten har smale feltspat-lister i en blålig grunnmasse. Enkelte steder har den dannet virvler i berget, små og store, og den har flere navn, listelava og Osloessexitt – navn jeg har støtt på forskjellige steder i litteratur og museer.

I gruva var det foruten sparsomme forekomster av mineralene svovelkis, kobberkis, malakitt og azuritt – et konglomerat som gikk delvis over i arkose – en kvarts – og feltspatrik bergart, og en beslektet sandstein var å finne. Også lava som ikke var porfyrisk kunne finnes, men da lenger nede i veien.

Vi fant vakre stykker av ignimbritt ett sted. Det er en bergart av sammenkittet vulkansk aske med feltspatkrystaller. Den er blå med rosa små biter i.

Da vi litt lenger oppe kom ut på veien igjen, kom vi til grensen for nordmarkitt og basalt. Her var metamorf basalt, hvor «listene» var blitt mørke og blanke i den ellers gråblå bergarten. Enkelte steder kunne en se hvordan nordmarkitten hadde flytt inn i basalten.

Alnsjøfeltet er en del av Oslofeltets store koldrunområde, det vil si innsynking av selve jordskorpa til forskjell fra en caledra, som er innsynking av en vulkan over ei fast jordskorpe.

*Porfyrisk lava i hvirvel:
Fra Alnsjøfeltet i Nordmarka*

Björg Mathisen 1980.

Her oppe i den metamorfe basalten fant jeg en rosa ortoklasgang med små, pene krystaller, og ei av de andre damene fant et prakteksemplar av en stuff med kalkspat på toppen, deretter fiolett flusspat som gjennom hvitt gikk over til grønn flusspat.

Vi skulle ned igjen samme veien, men det ble til at vi samlet steiner på oppturen.

Ei fire års jente puttet den ene tunge steinen etter den andre i ryggsekken faren hennes bar. Han sa:

—Nå må du ikke samle så mange steiner, for husk på: vi skal ned igjen samme veien. Da kan du samle stein.

Glad og smilende svarte fireåringen:

— Bare du pappa tar vare på ryggsekken, skal jeg ta vare på magesekken!

Så kom vi til den sjeldne sferulittfelsen. Den var rosa med mørke »kuler» i. Turlederen sa at han hadde ikke funnet den omtalt i andre bøker enn i »Geologisk fører for Oslotrakten». Den består av rosa feltspat med mørke feltspatkuler, og den er visst en avart av nordmarkitten.

Endeholdeplassen for turen var et område med større gruver enn dem vi hadde sett først på turen. I tipphaugene kunne en finne omlag 20 mineraler. Vi hadde alt da passert grorudittgangen, som skulle være grønn med hvite feltspatbiter i — uten å ha sett dem.

Her ved gruva var det agglomerat med små og store, blå og røde, tildels avrundete steiner i en hvit grunnmasse. Det er en slags vulkansk sammenkittingsbergart, som ligner konglomerat. Turlederen sa den var fin til å slipe. Den var svært vakker.

Ved inngangen til gruvegangene var det et smalt, horisontalt lag med magnetkis. Den var det ikke lett å få noen bit av. Jeg fant grønn epidot som var satt i metamorf basalt.

I taket på en av gruvegangene var det vakkert med mye malakitt og azuritt. Det var farlig å gå inn i gruvene, men jeg fotograferte gruvetaket utenfra.

Etter å ha spist, drikket og knertet stein, begynte vi på tilbaketuren. Vi var to med fotoapparat, som oppdaget ei firfirlse som solte seg på en stein. Langsomt listet vi oss nærmere. Da pilte den inn i buskene.

Han som førte bilen, jeg og noen andre kom i fra Ås og omegn, var så heldig at han fant rektangelporfyr i veigrusen. Den hadde jeg ikke sett annet enn i ei bok og muligens på museum.

På vei fra Oslo og Nordmarka så vi lette sommerskyer, som så svært så uskyldige ut, men i et slør, som ble tettere etterhvert. Da vi kom til Ås tårnet tordenskyene seg opp, som vokste de ut fra intet. Jeg var ikke før kommet inn i leiligheten, før det braste løst med et tordenvær som var et av de kraftigste jeg har opplevd sida for noen år tilbake.

Björg Mathisen — 1980.

MINERALAR — RÅSTEIN — SKIVER

Stort utvalg i norske og utenlandske mineralar.

Råstein/skalkar/skiver av norsk og utenlandsk stein, pris:

0,25—0,35 kr/cm² for sagde skiver.

Eg sender gjerne liste. Bestilling helst pr. post, minimum kr. 100,—

TORGEIR T. GARMO
2686 LOM